

Vrienden van Titus Brandsma

Mei 2021

In Titus straalt Gods goedheid ons tegemoet

Hettie Berflo is de nieuwe voorzitter van de stichting Vrienden van Titus Brandsma. Greetje Feenstra had een gesprek met haar.

Vriendschap met Titus

Al jong kwam ik thuis in aanraking met Titus. Mijn moeder had een bidprentje van hem in haar missaal. In mijn middelbare school hing een portret van Titus in de gang. De vriendschap met Titus kwam werkelijk tot bloei nadat ik intrad in de Kar-mel. Vooral als beheerder van het Titus Brandsma Memorial heb ik Titus goed leren kennen door de verhalen van mensen die hem bij leven hebben gekend. Door al die jaren is hij een vertrouwde vriend voor me geworden. Hij maakt deel uit van mijn leven. Door mijn bestuurswerk en nu door mijn voorzitterschap van de Stichting en door mijn deelname aan de commissie die de feestelijkheden rondom de mogelijke heiligverklaring van Titus voorbereid, breng ik veel tijd met Titus door. Een groot voorrecht.

Wat mij in Titus aanspreekt is zijn wezen, zijn er-zijn voor mensen om hem heen onder alle omstandigheden, ook

in de kampen. Mij hebben de vele getuigenissen van mensen over hoe zij Titus in hun leven hebben ervaren, veel geleerd. Hij is in al die jaren een leermeester voor mij geworden. Ik blijf mij over hem verwonderen en mijn eerbied voor hem verdiept zich doordat ik hem meer en meer leer zien. Bijvoorbeeld hoe innig zijn relatie was met God, met Jezus, met Maria, waar Titus zijn kracht vandaan haalde, zijn ruime blik waardoor hij overal kansen voor God zag, zijn eenvoud, zijn goedheid. Dat inspireert mij!

De missie van onze voorzitter

Ik zie het als mijn missie om Titus breed onder de aandacht te brengen van mensen. Op een toegankelijke, eenvoudige wijze. Zeg maar op de wijze zoals Titus zelf met mensen omging. Door Titus naar de mensen te brengen, brengen we als Stichting Vrienden van Titus Brandsma ook God naar de mensen, met name de goedheid van God die in Titus naar mensen uitstraalde. Zijn mogelijke heiligverklaring maakt Titus niet heiliger dan hij al is, maar geeft ons wel een goede impuls om Titus onder de aandacht te brengen van veel mensen. Als voorzitter van het bestuur van de Stichting Vrienden verheug ik me om mijn vriendschap met Titus te delen met mensen. Ik denk dan met name aan de jongeren van de vele scholen die naar Titus zijn vernoemd. Ik denk ook aan jongeren en volwassenen in Nederland en daarbuiten die zoeken naar inspiratie en naar een goed leven met betrokkenheid op hun naasten. Titus' goedheid is universeel en beweegt mensen over de hele wereld. In Titus straalt God ons tegemoet. Wat is het mooi als wij van Titus leren om zoals hij, Gods goedheid uit te stralen. Zo geven wij gehoor aan Titus zijn uitspraak dat wij allen geroepen zijn om anderen gelukkig te maken.

Vrienden van Titus Brandsma

Pater Othmarus Lips, ofm. cap.

In de aanloop naar de zaligverklaring van Titus Brandsma is in de Nederlandse kranten een oproep gedaan naar getuigenissen van mensen die Titus Brandsma gekend hebben. Door veel mensen is daarop gereageerd, uit alle lagen van de bevolking. Daarom weten we van zijn doen en laten in het daagse leven, van zijn gevangenschap in Scheveningen, Amersfoort en Kleve, en natuurlijk ook van Dachau. Al deze getuigenissen laten zien hoe mensen hem ervaren hebben.

Pater Othmarus Lips, kapucijn, werd 18 december 1910 te Moerdijk geboren. Hij werd priester gewijd in 1936. Op 23 juni 1941 werd hij gearresteerd vanwege 'opruimende preken'.

Op 30 augustus 1941 werd hij op transport gezet naar Dachau. Hij overleefde het kamp. Reeds voor de oorlog, maar ook al de jaren daarna heeft hij zich ingezet voor mensen aan de rand van de maatschappij. Hij werd de 'pater van de Zorgenkindjes' genoemd. Van zijn kampervaring deed hij verslag in het boek: 'Van pij en boevenpak'. Hij overleed 22 juni 1984 te Zwolle.

Pater Othmarus

Ik heb p. Titus alleen meegemaakt in Dachau, die paar weken op blok 28, in 1942. De toestand in Dachau was ellendig: honger, mishandeling, zwaar werk met haast geen eten. Getallen zijn moeilijk te noemen, maar ik schat dat er heel veel geestelijken gestorven zijn, een 1800 – 2000. Op een gegeven moment waren er 2000 geestelijken in het kamp. Voor diegenen die stierven kwamen er altijd weer nieuwe bij. Dat er 40% van de gevangenen is omgekomen geloof ik ook. De Russen bijvoorbeeld werden direct doodgeschoten. Titus was altijd vrolijk en opgewekt; hij was een evenwichtig mens. Hij had volle vrede met zijn toestand.

De tanden los in de mond

Nooit heeft hij een woord van afkeer gezegd. Ook geen woord gewijd aan de Duitsers. Hij schold niet. Hij was altijd hetzelfde, optimistisch, vol moed. Ik heb het zelf niet gezien, maar wel direct van anderen gehoord, hoe hij mishandeld werd, dat de tanden hem los in de mond stonden. Dat gebeurde veel, uit haat tegen de priesters. Hij vergold dat alles met het gebed van Christus: 'Vader vergeef het hun'. Hij heeft ook nooit gezegd: 'Had ik maar niet zo dom gedaan' of iets dergelijks. Som-

migen van ons konden zo iets wel zeggen! Gezien zijn levenshouding kan ik me ook niet voorstellen, dat hij op zijn houding zou terug komen.

Ik weet dat hij op de 'Liebhof' werkte. Ze noemden het Friedhof. Daar werkten veel geestelijken; men had het voorgesteld als een 'buitenverblijf'. Dat was het allerminst. Men moest telkens een uur heen en terug marcheren, twee keer per dag, en de hele dag kruipend op zijn knieën onkruid wieden. Des avonds om 7 uur

terug van het werk, moe, had men nog evenmin rust. Eerst het geestdodend staan op de appelplaats, en daarna, alleen voor ons priesters, nog strafmarcheren en zingen. En dan het lopen: eerst op sandaaltjes. Later een soort schoenen met houten zolen en hard dik

leer. Des morgens kreeg je helemaal geen eten. Alleen zondags had je een stukje margarine. Broeder Rafaël heeft me voor hem nog wel eens Pellkartoffel gevraagd. Als ik hem van eigen armoede soms enkele aardappels in de schil gekookt gaf, die hij gelijk opat (want geen SS-er of communist mocht het zien), zei hij: 'Dit is mijn gebed elke dag opnieuw, dat God ons moge geve ons dagelijks brood in dubbele zin'. Hij was er uiterst dankbaar voor.

Ik kan me niet herinneren dat hij dysenterie gehad zou hebben, wel honger-oedeem. En dan de wonden aan zijn voeten. Medische verzorging was daar niet voor. Maar altijd was hij opgewekt en blijmoedig, tevreden en rustig. Klagen heb ik hem nooit gehoord.

Ik heb hem enkele keren de H. Communie gegeven. Ik kreeg die van pater Elpidius ofm. Hij zal ook wel gebiecht hebben, maar dat ging onopgemerkt, al lopend met iemand.

Ik weet nog wel dat hij naar het revier gebracht is, dat werd onder ons Nederlanders gauw verteld. Wel heb ik gehoord dat pater Januszewski, een Poolse karmeliet, die zelf in maart 1945 gestorven is als vrijwilliger

verpleger van de typhuslijders, bij Titus geweest zou zijn.

Een heilige in Dachau

Wat mij vooral is opgevallen, was zijn geestelijke onaan-tastbaarheid. Wij gebruiken het woord heiligheid niet gauw. Als men van iemand geen kwaad kan vertellen, is dat al een teken van heiligheid. Na zijn dood, zeker in het kamp, hielden wij hem voor een heilige. Zelf heb ik hem ook een heilige genoemd toen ik in 1945 weer vrij was en over hem schreef. De eerste aan wie ik denk als een heilige, is p. Titus. Dat was de indruk die ik van hem bewaard heb. Het kampleven was voor hem een martelaarschap. Er zullen weinigen zijn die hem niet kennen. Als men hoort dat ik in Dachau geweest ben, vraagt men dadelijk of ik p. Titus ook gekend heb. Ik bid elke dag tot hem, ik heb vertrouwen, dat hij mij helpt. Zeker helpt hij mij bij mijn werk, al kan ik moeilijk zeggen, in welke bijzondere gevallen hij mij geholpen heeft.

Hettie Berflo

Titus in beeld

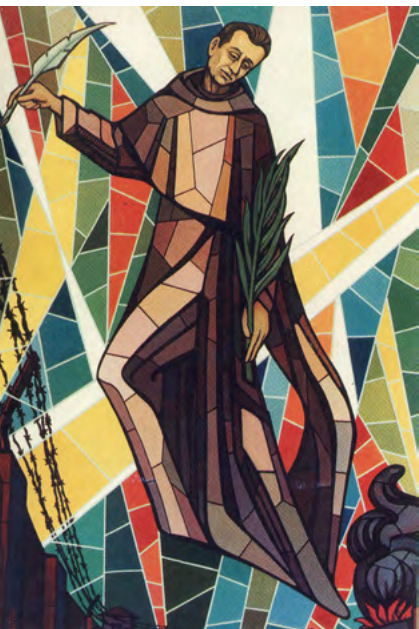
Titus Brandsma is patroon van de Duitse Karmelprovincie. Tot 2013 had Duitsland twee karmelprovincies. Bij gelegenheid van de samenvoeging tot één provincie werd Titus tot patroon gekozen. In Bamberg is het provinciaal gevestigd. Daar werd in 2017 dit indrukwekkende beeld van Titus geplaatst, vervaardigd door Karlheinz Oswald (Worms, 1958), een in het Duitse taalgebied bekend kunstenaar. Bij zijn beelden gaat hij uit van het scheppingsverhaal uit Genesis, dat God de mens schiep uit stof, uit aarde, zodat de mens 'aardeling' is, maar ook dat God hem zelf de levensadem inblies. Dit verleent zijn beelden een 'spirituele zwaartekracht'.

Zo ook dit beeld van Titus Brandsma. Het beeld is groot (1,78m.) stevig en sterk, tegelijk vol beweging, bewogen door de Geest.

Vrienden van Titus Brandsma

Nieuwe stap in het proces van de mogelijke heiligverklaring Titus Brandsma

Op 26 september 2020 is er weer een volgende stap gezet in het proces van mogelijke heiligverklaring van Titus Brandsma. Het team van medische adviseurs, aangesteld door de Congregatie voor Heilig- en Zaligsprekingsprocessen, erkende dat vanuit wetenschappelijk oogpunt de genezing van p. Michael Driscoll, O.Carm. onverklaarbaar is. We moeten nu wachten op de volgende stappen in het proces. Op 25 mei 2021 volgt eerst het congres van theologen die het verband moet vaststellen tussen de aanroeping van de zalige Titus Brandsma en de genezing van pater Michael Driscoll. Daarna volgt een vergadering van kardinalen en bisschoppen van de Heilig- en Zaligsprekingsprocessen. Als al deze stappen een positief resultaat hebben, zal de prefect van de congregatie aan het einde van de bijeenkomst van kardinalen en bisschoppen de goedkeuring van de paus vragen. Daarna vraagt paus Franciscus nog de mening van de kardinalen en bisschoppen die in Rome en in de omgeving van Rome wonen.

Als laatste zal de paus het 'Gewone Consistorie' bijeenroepen. Daar zal hij het oordeel van kardinalen en bisschoppen bevestigen en de datum van de heiligverklaring afkondigen. Een hele procedure voordat we horen of en wanneer Titus Brandsma heiligverklaard zal worden.

◀ *Doek van Martini, OFM, bij gelegenheid van de zaligverklaring van Titus Brandsma*

Titus Brandsma - een blijvende bezieling

In deze bundel met korte teksten van Titus Brandsma wordt de lezer uitgenodigd om zich met Titus Brandsma te bezinnen op de actuele thema's in onze tijd, als milieu, gemeenschap, vrede, God zoeken, liefde en overgave. We komen Titus in deze teksten in levende lijve tegen, we horen als het ware zijn stem: de wereld met Gods ogen zien; anderen gelukkig maken; mystiek metterdaad; niet weggijken van het lijden; vredelievend zijn; kijken met de ogen van de liefde; God zien.

Een vriendendienst van Titus Brandsma tot 'enige rust en bezinning' in het rumoer van de tijd, zodat onze blik 'tot de diepte kan boren'.

Prijs € 10,00

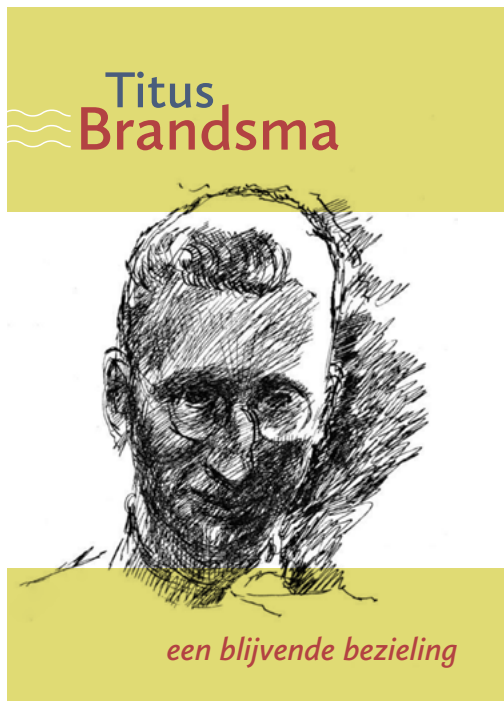
(excl. verzendkosten)

Verkoop:

- Titus Brandsma Memorial, Stijn Buysstraat 11, 6512CJ Nijmegen
- Karmel Boxmeer, Steenstraat 39, 5831JA Boxmeer

Bestelling per mail:

- titusbrandsmavrienden@karmel.nl

Vrienden van Titus Brandsma

Uit het Titus Brandsma archief

Heilige schoenen

Titus Brandsma leefde op grote voet. Nee, natuurlijk was het niet zo dat hij veel geld uitgaf, integendeel. Hij leefde uiterst sober. Maar voor zijn lengte en tengere gestalte had hij een verrassend grote schoenmaat. In zijn koffertje, dat wonderwel met al zijn spullen terug kwam uit Dachau, zaten ook deze schoenen. Niet dat ze er toen zo mooi en glimmend uitzagen zoals ze nu in het Titus Brandsma archief bewaard worden. Dat hebben de schoenen ongetwijfeld te danken aan de archivaris die er met veel liefde en zorg zijn best op heeft gedaan. Deze schoenen kennen als geen ander zijn vele wegen. Want, zoals iemand zei: 'Titus was altijd op weg naar iets of hij kwam ervan terug'. Met heilige ijver zette hij zich in, voor mensen, voor plannen, voor organisaties en wat niet al. In zijn inzet voor mensen, zette hij zich voor God.

Hoewel de schoenen mooi zijn gepoetst, toch is te zien dat ze al een tijdje meegaan. Het boven leer is al aardig aan het verslijten, de binnenkant is ook behoorlijk kapot, en de voering binnenin de schoen is op allerlei plaatsen doorgesleten. En als ik naar de zool kijk is daar onder de bal van de voet een extra stuk zool opgezet, vast gemaakt met kleine spijkertjes. Zeker door een handige schoenmaker.

Ja, deze schoenen zijn lang met Titus meegegaan. Ze zijn echt naar zijn voeten gaan staan, bij de tenen een beetje omhoog, de hakken wat afgesleten. Opvallend is dat de schoenen half-hoog zijn. Had hij zwakke enkels of was het toen heel gewoon zulke schoenen te dragen?

Houten klompschoenen

Maar tijdens zijn verblijf in de verschillende gevangenissen heeft hij ze zeker niet gedragen. In Amersfoort kregen ze oude spullen van het Nederlandse leger. In Dachau heeft hij ze natuurlijk ook niet gedragen. Juist

daar zouden ze hem wel geholpen hebben. Daar waren de schoenen in het depot, in zijn koffertje met al zijn eigendommen. In Dachau kreeg iedereen eerst een soort van houten muiltjes, waar je moeilijk op kon marcheren en die je in de modder nauwelijks aan je voeten kon houden. Wat dan meteen weer reden voor slaag was. Later kreeg hij houten klompschoenen die zijn voeten steeds meer kapot schuurden, waardoor hij etterende wonden kreeg die zijn voeten steeds dieper aantasten. Broeder Rafaël Tjihuis schrijft hier over:

Zodra Titus buiten het kamp te werk gesteld is, mag hij zijn houten muiltjes verwisselen voor een paar zware schoenen met houten zolen en keihard bovenleer. Ofschoon dit soms een hele verbetering kan betekenen, loopt Titus door deze schoenen zijn voeten kapot. De veel te grote schoenen schuren zijn voeten stuk en veroorzaken wonden die door gebrek aan goede verpleging niet of slechts moeilijk genezen. Aanvankelijk zijn het maar een paar onbeduidende schaafwonden, maar weldra verergeren deze tot grote etterende wonden, de zogenaamde flegmonen. Ze vreten het vlees weg tot op het bot en veroorzaken een verschrikkelijke pijn.

Ik heb een handdoek in tweeën gescheurd, die gebruik ik om Titus voeten te verbinden. De etterende wonden zijn zo'n 6 á 7 cm groot. Vooral het aan- en uittrekken bezorgen hem veel pijn.... Het kost moeite om daarna de schoenen weer aan te krijgen, maar uiteindelijk lukt dat dan weer. Aan zijn gezicht kan ik zien dat het hem erg veel pijn heeft gedaan, maar nadat ik hem overeind heb geholpen, klopt hij me met een glimlachje op de schouder en zegt: 'Ziezo broerke, nu ben ik het heertje weer'.

Nadat het bericht van het overlijden van Titus zijn familie bereikte, schrijft zijn achterneef Mr. Assuerus Brandsma naar Dachau het verzoek zijn bezittingen terug te sturen. En dat gebeurt! Het koffertje met al zijn bezittingen komt terug, en daarmee ook zijn schoenen. Deze schoenen, waarmee hij altijd op weg was naar waar hij maar nodig zou kunnen zijn. Heilige schoenen.

Titus Brandsma over het nationaalsocialistisch antisemitisme in Duitsland

Anne-Marie Bos, verbonden aan het Titus Brandsma Instituut, coördinator Editieproject 'Writings of Titus Brandsma'. Dit project wil alle teksten van Titus Brandsma toegankelijk maken. Een jarenlang project, want Titus Brandsma zijn pen stond niet stil. Hieronder volgt een tekst van Titus Brandsma, voorafgegaan door een korte inleiding van Anne-Marie Bos. De teksten zijn te vinden op www.titusbrandsmateksten.nl

▲ Anne-Marie Bos

In december 1935, enkele maanden na het invoeren van de Neurenberger Rassenwetten, gaf het 'Comité voor Bijzondere Joodsche Belangen' een pamflet uit onder de titel 'Stemmen van Nederlanders over de behandeling der Joden in Duitschland'. Ter inleiding stelt het comité: "Verschillende Nederlandsche mannen van aanzien hebben zich bereid verklaard kort hun oordeel over het nationaal-socialistisch antisemitisme in Duitschland en de Jodenwetten van Neurenberg weer te geven. Hun woorden vormen een getuigenis van het menscheijk geweten tegenover onrecht, door een overgrote meerderheid een kleine groep aangedaan." Deze mannen van aanzien zijn voornamelijk hoogleraren van verschillende Nederlandse universiteiten. Titus Brandsma is één van hen.

De tekst heeft wel aanleiding gegeven om Titus Brandsma te beschuldigen van antisemitisme. Sommige formuleringen in deze tekst, zeker als ze uit hun context worden gelicht, zijn anti-Joods uit te leggen. Wat Titus Brandsma echter in zijn tekst duidelijk probeert te maken is dat de manier waarop met de Joden wordt omgegaan een teken van zwakte is; dat degenen die ogenschijnlijk sterkte tonen hierin juist hun zwakte laten zien. Veel uitgebreider legt Titus Brandsma dit uit in zijn bekende lezing over heldhaftigheid, waarin hij stelt dat er alom verlangd wordt naar 'de sterke man' maar dat de werkelijk sterke mannen en vrouwen diegenen zijn die liefde betonen, en dat laat hij zien aan het voorbeeld van Jezus en vele anderen.

De waan der zwakheid

Een der lagere instincten van den mensch, die hem soms te machtig worden, is de spijt, dat men hem voorbijstreeft. We kunnen dat niet best verdragen. We zouden graag de eerste zijn en blijven. Soms ontaardt die spijt in nijd, de nijd in haat. Daarvan is al menig groot man het slachtoffer geworden.

Nu wil ik niet alle Joden groote mannen noemen, maar iedereen zal erkennen, dat in het Joodsche volk groote gaven, sterke energie, aanpassing aan de omstandigheden om die gaven te gebruiken, schuilen. Daardoor is het Joodsche volk, verspreid over de wereld, in de landen, waar het leeft en werkt, in een machtspositie geraakt, welke men het meer dan eens benijdt. Dat is niet een feit van dezen tijd.

In de vele eeuwen van de geschiedenis zijn er meer tijden aan te wijzen, waarin de macht der Joden anderen lagen der bevolking een doorn in het oog was en men tot vervolging en onderdrukking is overgegaan om die macht te knotten. Het is begonnen in het oude Egypte, waar de Pharao's de wreedste wetten uitvaardigden om de Joden klein te krijgen, hun de groote macht, waartoe zij waren geraakt, te ontnemen.

Zoo wreed zijn de maatregelen niet, welke thans over de grenzen tegen de Joden worden ondernomen, maar dit is slechts een graadverschil. Ook daar staan we voor het verschijnsel, dat een volk zijn volkskracht waant

aangetast door de groote macht, welke in zijn midden het Joodsche volk verwierf.

En ook over dit volk is de nijd en de haat gekomen. Daar werkten nog de theorieën na van een Stirner en Nietzsche, die aanzetten tot een gewelddadig uit den weg ruimen van hetgeen aan de vrije ontwikkeling van de eigen volkskracht in den weg staat. Men kan in zulke omstandigheden spreken van een dubbele mogelijkheid. Er is een negatieve en er is een positieve weg.

De negatieve is die van het neerslaan, een schijnbaar sterke, in wezen zeer zwakke daad. Het is de daad van den kleine, die hetgeen boven hem uitsteekt, naar beneden haalt om zoo in schijn niet meer klein te wezen, machtig te lijken door het onmachtig maken van wie sterker is. Daarin schuilt geen ware grootheid. Daar is misbruik van een voor een oogenblik verkregen overmacht. Daar ligt iets in van een laffen overval, van een besluiping uit een hinderlaag, daar is alle fierheid zoek, daar is de zegepraal in schijn van hetgeen niet-temin het zwakkere is. Daar is de waan, sterk geweest te zijn en te wezen, terwijl slechts zwakheid is ten toon gespreid.

Er is een andere weg, een positieve.

De daden van een ander prikkelen tot een zekere jaloerschheid. Er is gevaar, dat deze overslaat in nijd, maar men wapent zich tegen deze onedelste van alle ondeugden. De waarlijke sterke, die zich overvleugeld ziet, voelt zijn energie gestaald en geprikkeld. Wat zij kunnen, kan hij ook. Niet in een onbarmhartig neerhalen van wie hooger klom, maar in edelen wedstrijd, hem op zij te komen, te evenaren en voorbij te streven zoekt hij de plaats in te nemen, welke hem naar zijn meening toekomt. Voelt hij zich waarlijk sterk, sluimert er iets in hem van den grooten sterken man, dan acht hij het beneden zich, een oogenblik van overmacht te gebruiken om wie hem voorbijstreefde, onschadelijk

te maken, maar hij aanvaardt met open vizier den strijd in het rustig vertrouwen op zijn kracht. Daartoe moet te meer een volk zich getrokken gevoelen, dat er prat op gaat, een groote innerlijke volkskracht te bezitten, dat zich als een volk beschouwt, geboren om Uebermensch te zijn, door de ontwikkeling van zijn aanleg en de gaven van zijn ras.

Hoe veel edeler en sterker zouden de bestrijders van de Joden zijn, indien zij, dezer macht niet kunnende of niet willende verdragen, in een edelen wedstrijd zouden beproeven, even goed te doen en beter, wat deze Joden in maatschappelijke uitwisseling van diensten tot heden met zoo groot succes deden.

Wat nú tegen de Joden wordt gedaan, is een daad van lafheid. De vijanden en bestrijders der Joden zijn wel klein, dat zij zoo meenen te moeten optreden, zoo optreden. Te meenen, dat zij daardoor de volkskracht openbaren of versterken, is 'de waan der zwakheid'.

*Titus Brandsma, O. Carm.,
Hoogleraar aan de R.K. Universiteit
te Nijmegen*

Colofon

Uitgave van:

Stichting Vrienden van Titus Brandsma

Administratie, opmaak en verzending:

Steenstraat 39

5831 JA Boxmeer

Tel: (0485) 562154

E-mail: titusbrandsmavrienden@karmel.nl

Redactie:

Hettie Berflo

Sanny Bruijns

Bank:

RABO: NL62 RABO 0135897491

ABN-AMRO: NL11 ABNA 0230007732

t.n.v. Vrienden van Titus Brandsma

Vrienden van Titus Brandsma

Sporen in de ziel

Over Titus Brandsma doen veel verhalen de ronde en ook vandaag nog, bijna tachtig jaar na zijn overlijden, duiken er steeds weer nieuwe op. Sinds her en der rondzingt dat ik vanuit het Titus Brandsma Instituut bezig ben een intellectuele biografie te schrijven over deze karmeliet en hoogleraar filosofie – bijna heilig – word ik regel-

matig gecontacteerd door mensen die graag nog hun persoonlijke getuigenis ergens willen neerleggen. Het is bijzonder hoe in het meest gesecculariseerde land van de wereld nog steeds mensen te vinden zijn voor wie professor Brandsma O.Carm. een zo onvergetelijk mens geweest is dat als een heilige over hem gesproken wordt – ontmoetingen die levenslange sporen trekken in de ziel.

Annie, het buurmeisje van Brandsma

In het kader van mijn studie kwam ik in gesprek met mevrouw Annie Zondag (*31 mei 1930), die als kind verschillende jaren Brandsma's buurmeisje was – in de tijd dat hij woonde in het karmelietenklooster Dordendaal, in het centrum van Nijmegen. Haar verhaal werpt een heel eigen licht op professor Brandsma, die tussen al zijn drukke bezigheden voor de mensen om hem heen tijd maakte. Tussen haar negende en elfde jaar bracht zij regelmatig Brandsma's brieven naar de post – dat bespaarde de hardwerkende karmeliet weer tijd en daar had hij wel een reep chocolade voor over. Zijn milde vriendelijkheid is zij nooit vergeten. Brandsma was ook regelmatig te gast bij de familie. De anders altijd glimlachende karmeliet had dan soms ernstige gesprekken met haar vader, die in die vroege oorlogsjaren een Joodse jongen in de kelder van zijn huis liet.

Op 19 januari 1942 was de toen 11-jarige Annie getuige van de arrestatie van Titus Brandsma. Hij had haar nog aangekeken met dezelfde glimlach als altijd. Pas later zou ze vernemen welk lot professor Brandsma had moeten ondergaan. Vergeten zou ze hem nooit meer. Annie Zondag zou zijn herinnering tot op hoge leeftijd in haar hart bewaren.

Inigo Bocken

Vrienden zoeken vrienden

Titus Brandsma leeft!

Veel mensen voelen zich door hem geïnspireerd, omdat zijn gedachtegoed waardevol en tijdloos is. Ze zien Titus als een dierbare vriend en willen dat gedachtegoed doorgeven.

Wordt u ook een Vriend van Titus Brandsma? Van harte welkom!

U wordt reeds Vriend voor € 10,- per jaar. Vrienden van Titus Brandsma ontvangen 2x per jaar de Tituskrant.

Meld u aan:

- telefonisch: 024-3602421
- per email: titusbrandsmavrienden@karmel.nl
- per post: Steenstraat 39, 5831 JA Boxmeer

Stichting Vrienden van Titus Brandsma

**Bank: NL62 RABO 0135897491
NL11 ABNA 0230007732**

ANBI

Uw giften zijn aftrekbaar voor de belasting:

- eenmalig of periodiek
- nalatenschap, als legaat of erfenis

Voor meer informatie kunt u contact opnemen via titusbrandsmavrienden@karmel.nl

Bent u al Vriend van Titus Brandsma, maar heeft u uw e-mailadres nog niet doorgegeven? Dan verzoeken wij u vriendelijk dit alsnog te doen, via: titusbrandsmavrienden@karmel.nl

Dank u wel!

Vrienden van Titus Brandsma